

7. stáció: Jézus másodszor esik el a kereszttel

A Golgotára vezető mintegy másfél kilométeres, durva kövekkel kirakott út ugyancsak embert próbáló volt, és körülbelül másfél óra hosszan tarthatott. A jó fizikumú, életerős Jézus számára is komoly fizikai megterhelést jelentett. Az átvirrasztott éjszaka, a korbácsolás után nincs mit csodálkozni, hogy immár másodszor esik el a kereszttel. Szenved, és szenvedéstörténete azóta a keresztény gondolkodás központi eleme.

Bergman egyik filmjében a pszichésen és testileg is súlyosan fogyatékos ember feltesz egy furcsa és számunkra irritáló, de meg nem kerülhető kérdést: Mi Jézus szenvedése az ő szenvedéséhez képest? Neki, aki születése óta fogyatékos, részeseülve ennek minden egzisztenciális és érzelmi hozadékával, neki, akinek így kell leélnie az életet, napi fájdalokkal, a társadalom peremére szorulva, neki ne beszéljen senki Jézus szenvedésének nagyságáról.

Ennek mindannyiunk életében van aktualitása. Az évekig ápolt, etetett, pelenkázott idősekről, az évtizedekig szenvedő betegekről, a kerekes székesek, vakok szenvedéseiről, egy sérülteket gondozó intézet minden napjairól, a nyomorgók szenvedéseiről, az egyre közelebb kerülő háborúk, kínzások és éhínségek okozta szenvedésekről nekünk is vannak közvetlen vagy közvetett tapasztalataink. Mi hát Jézus 18 órás szenvedése ezekhez a mérhetetlen egyéni szenvedésekhez képest?

Természetesen mondhatunk itt egy ismert választ: „Jó, jó, de azért itt mégis az ártatlan Isten Fiának szenvedéséről van szó.” És ez így igaz! És hozzá is tesszük: ahogy Jézus hordozta a szenvedést, az minta és erő lehet minden szenvedő és leendő szenvedő számára. De félő, hogy ez ma kevés vigasztalás, és mi is nehezen találjuk a választ a kérdésre. Az igazi válasz abban van, hogy Jézus szenvedése sokkal mélyebb, mint a fizikai szenvedés.

Jézus szenvedése nemcsak testi. Ő egész életét az Atyával való egységben élte meg. „Én és az Atya egy vagyunk”, mondta. Vagy amit Fülöpnek mondott: „Aki engem lát, látja az Atyát!” Ennek az egységnek a tudata és a tapasztalata szűnt meg számára ezen a pénteken. Ezért jut el eddig a mondatig: „Miért hagytál el engem?” Jézus tudatában az Atyával való, örök időktől létező egység megszűnt, szertefoszlott. És ez az igazi szenvedés. Az Istentől való elkülönültség megtapasztalása. Az elesésben ez is benne van: egyre közelebb a földhöz, és egyre távolabb az égtől.

A történelemben az öntudatára ébredő ember természetnek és magától érthetőnek gondolta az Istentől való elkülönültséget. Isten hatalmas, erős, ki vagyok szolgáltatva neki. Én kicsi vagyok, bűnös és gyenge. És hogy Isten el ne pusztítson, vagy ellenkezőleg, megjutalmazzon, ahhoz engesztelnem kell őt. Ez a tapasztalat a legtöbb vallás alapja és fő inspirációja. Engesztelni kell Istent, áldozni kell neki! Engesztelni étellel, imával, jó cselekedettel, szenvedéssel. Engesztelni! Odaadni terményt, állatot, embert, az elsőszülött fiút (mint Izsá-

kot), azt, ami a legértékesebb az embernek. Animisták, zsidók, misztériumvallások, de akár a kereszténység központi gondolata is ez: áldozni kell az Istennek. És a teológia végső konklúziója: Jézus a tökéletes áldozat.

Az ember és az emberiség igazi tragédiája az egységtudat megszűnése, és annak tudása, hogy elkülönültek vagyunk Istentől és a másik embertől. Ez az elkülönültségtudat az oka – igaz, nem egyedüli oka – a mérhetetlen szenvedésnek, ami ebben a világban van.

De itt és most csak az egységélményétől és egységtudatától megfosztott, kereszthordozó, másodszor eleső és felkelő Jézus megy a Golgota felé. Aki az Atya szavát így közvetítette: „Irgalmat akarok, nem pedig áldozatot!” Mi ennek az alapja? Nagyon egyszerű, és most gondoljunk Jézus istenképére! Ne a magunkéra! Mert Jézusnak is volt képe Istenről. Az ő számára az Atya „Abba” – ezt talán legjobban az Apuci szó adja vissza –, és mindannyian az ő gyermekei vagyunk. Te is, én is. Mindannyian. Minden ember. Ezért Jézus gondolkodásának és tanításának másik pillére az, hogy egymás testvérei vagyunk. Bár azt tapasztaljuk, hogy elkülönülten létezzünk egymástól, valójában ez az elkülönültség nem létezik, ez illúzió, nagy becsapás. Isten nem különül el az embertől! Benne él!

Ahogy a szőlőtőn a szőlővesszők, ahogy a cseppek a tengerben, úgy létezzünk. És teremtettségünk által mindannyiunkban Isten lelke lakik. Ez az emberek közötti testvériség alapja, és azért jöttünk a világba, hogy ezt megéljük. Ami neked fáj, az nekem is fáj. Ami a te szükséged, az az én szükségem is. Ami a te szenvedésed, az az én szenvedésem is. Legyetek egyek! – mondja Jézus. Alapvetően ezt az egységet keresi az ember: Istenben, a szerelemben, a szexualitásban, a barátságban vagy a nemzetben, és erre adunk legtöbbször torz válszokat.

Jézus eljött, hogy tanúságot tegyen az Isten és az ember, az ember és ember helyes viszonyáról. Elmondja, hogy Isten mit gondol, mit üzen erről a két legizgalmasabb és legalapvetőbb kérdésről. Nagyon egyszerűen foglalta össze: Isten a szeretet, és nekünk is szeretnünk kell egymást. Azaz nem „kell”! De akkor élünk a rendeltetésünk szerint, ha szeretjük egymást. A szeretet az osztozás, szelidség, jó szó és cselekedet, barátság, együvé tartozás. Nem pedig bántás, vevés, erőszak, hatalom, uralkodás. Isten nem uralkodik, csak szeret.

Jézus halálában éppen az a nagyszerű, hogy a teljesen emberivé vált Jézus – aki olyan lett, mint mi – újra átélte, megtalálta az egységet az Atyával. Az egység létezik, lehetséges és valóságos. És ez a példa a mi életünk példája is. Egységben élni Istennel és egymással. Ezt az egységet kínálja fel Jézus az utolsó vacsorán. Bennetek akarok létezni! Vegyetek, és egyetek! Erezzétek meg, éljétek át az egységet velem! Akkor Ti is átélitek az egységet egymással.

És ennek az a következménye – ha jól csináljuk, és nemcsak vallásosak, hanem Krisztus-követők is va-

gyunk –, hogy ott állunk minden emberi elesés mellett, és érezhetjük azt is, hogy mások ott állnak a mi emberi elesésünk mellett. Ez az Isten országa.

Nézzünk körül gyorsan! Ki esett el mellettem – és nyilván nemcsak fizikai értelemben – az iskolában, a munkahelyen, az utcán, családban, a környezetemben, a társadalomban? A mai, egyre bizonytalanabb élet csak azon múlik, hogy az elesők mellett vannak-e felemelők. Mert ha vannak, akkor minden meggyógyul körülötünk. És ha az egységtudatot kiterjesztjük természetes köreinken túlra is, akkor az egész világ meggyógyulhat. Vagy... vagy mi történik? Tegyük fel magunknak a kérdést, és válaszoljunk rá! Jézusnak van rá válasza: a testvéri szeretet mint egyedüli járható út.

Hogy miképpen leszünk felemelő emberek? Olyanok, akik emelnek, nem pedig terheket, keresztfákat

raknak a másik emberre, hogy elessen, hogy nehéz legyen neki! A Jézus-követés: felemelni az elesetteket.

Jézus másodszor esett el. Majd elesik harmadszor is, hogy nyomatékossítsa, hogy belénk sulykolja, hogy magyar igazsággá tegye: Ne essen el senki közülünk, de ha mégis, emeljük fel!

De itt és most: véres a térde, nehezen tápázkodik fel. A katona jól irányzott ostorcsapással jelzi, ideje továbbmenni. „...földre rogyván fölkél és újra lépked, / s vándorló fájdalomként mozdít bokát és térdet, / de mégis útnak indul, mint akit szárny emel” (Radnóti M.: Erőltetett menet). Útnak indul az Atyával való egység újbóli megtapasztalása felé.

Garay András

Mikor jön el a Szabadság, egyenlőség, testvériség! világa?

Már az 1789-es „nagy” francia forradalom idején közszájon forgott, majd bő fél évszázaddal később, az 1848. februári francia forradalom idején újból előkerült, s az azt követő hetekben, hónapokban, a Népek Tavaszán megihlette a brüsszeli, a bécsi és a pesti forradalmak lelkes részvevőit – köztük a mi márciusi ifjainkat is –, és bűvöletbe ejtette egész Európát a hármas jelszó: *Szabadság, egyenlőség, testvériség!*

Ez a jelszó a felvilágosodás századának – az ésszerűséget, a természetességet, az emberhez méltó létet és a társadalmi igazságosságot hirdető XVIII. századnak – az öröksége, és vezérelve lett minden XIX. századi európai forradalomnak, sőt a legtöbb XX. századi forradalomnak is. Ezen forradalmak során emberek ezrei, tízezrei vonultak az utcákra a hármas jelszó ígézetében, emberek ezrei, tízezrei akarták és hitték őszinte szívvel a *Szabadság, egyenlőség, testvériség!* társadalmának megvalósulását.

Hitték, de csalódnuk kellett. Mert a forradalmak hoztak ugyan eredményeket, de a forradalmárok által kitűzött célokból tartósan csak kevés valósult meg.

Érdemes elgondolkodni tehát azon, hogy mi lehet az oka annak, hogy népek, nemzetek bár számtalanszor nekirugaszkodtak, mégis csak részsikereket értek el a szabadságért, egyenlőségért és testvériségért vívott küzdelemben, sőt, a győztesnek tűnt forradalmak után olykor komoly visszaesések következtek be.

Mi az oka annak, hogy az emberiség oly nehezen halad előre a szabadság – egyenlőség – testvériség megvalósulásához vezető úton? Nyilván sok oka van ennek, ezek közül az alábbiakban kettőt szeretnék részletesebben kifejteni.

Az egyik ok véleményem szerint az, hogy bár látszólag mindenki egyetért a *Szabadság, egyenlőség, testvériség!* nemes eszméivel, mi emberek a szívünk mélyén nem mindig, és nem mindegyiket kívánjuk egyformán.

Ha megvizsgáljuk például az 1848. március 15-i pesti forradalom követeléseit összefoglaló 12 pontot, érdekes felfedezésre juthatunk. A 12 pont ugyanis lényegében nem más, mint a *Szabadság, egyenlőség, testvériség!* programjának bővebb, részletesebb kifejtése, az aktuális magyar helyzetre való alkalmazása. Nos, ha jól megnézzük, a 12 pontból nyolc pont szól a szabadságról és függetlenségről, négy pont szól az egyenlőségről, és egyetlen pont sem szól a testvériségről. A forradalmárok tehát, bár elvben egyformán vallották a szabadság, az egyenlőség és a testvériség eszméit, de a gyakorlatban – talán tudat alatt – a szabadság volt számukra a legfőbb szempont – „*Rabok legyünk, vagy szabadok?*” –, ezután következett az egyenlőség – már csak fele olyan erővel –, és utoljára maradt a testvériség – lényegében csak a szavak szintjén.

S ha belegondolunk, így van ez ma is... Az emberek a szabadságukért ma is nagyon sokféle áldozatra képesek. Képesek életük kockázta-

tása árán megszökni a fogságból; képesek fegyvert fogni, hogy hazájukból kikergessék a megszálló idegeneket; képesek öngyilkos merénylőként felrobbantani magukat az elnyomó idegenek elleni harcban. De a hétköznapi életben is igaz ez: a szabadságért az emberek képesek feladni az állásukat, elhagyni családjukat vagy akár szülőföldjüket, ha úgy érzik, hogy az fojtogatja szabadságukat. Petőfi szállóigévé vált sorai – „*Esküszünk, / esküszünk, hogy rabok tovább / nem leszünk!*” – visszhangra találnak minden kor emberében, minden élethelyzetben, minden korosztályban, a gyerekektől az aggastyánokig.

Mások szabadságáért azonban már kevésbé szoktunk küzdeni, sőt nagyon sokszor nem is tartjuk tiszteletben mások szabadságát. Sokszor megfélemlünk a szabályról, miszerint: az én szabadságom ott ér véget, ahol a másik szabadsága elkezdődik.

A szabadság mellett az egyenlőségért is komolyan tudunk küzdeni, ha úgy érezzük, hogy a hatályos törvények, szabályok vagy azok alkalmazása, a gyakorlat nem biztosítja számunkra az esélyegyenlőséget. De kevésbé küzdünk az egyenlőségért, ha éppen nekünk kedvez a pillanatnyi helyzet, ha adódó, de nem igazságos előnyökről kellene lemondani, vagy ilyen előnyök megszerzésének a lehetőségét kellene elszalasztani.

A testvériséggel pedig még ennél is rosszabbul állunk. Mert mit is jelent a testvériség? Azt jelenti,